www.snnovine.com

Број 35. ▪ Будимпешта, 1. септембар 2016. ▪ VIII година

СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ

4. СТРАНА

Духовни и фолклорни програми у Сентандреји

Празновање у Десци

5. СТРАНА

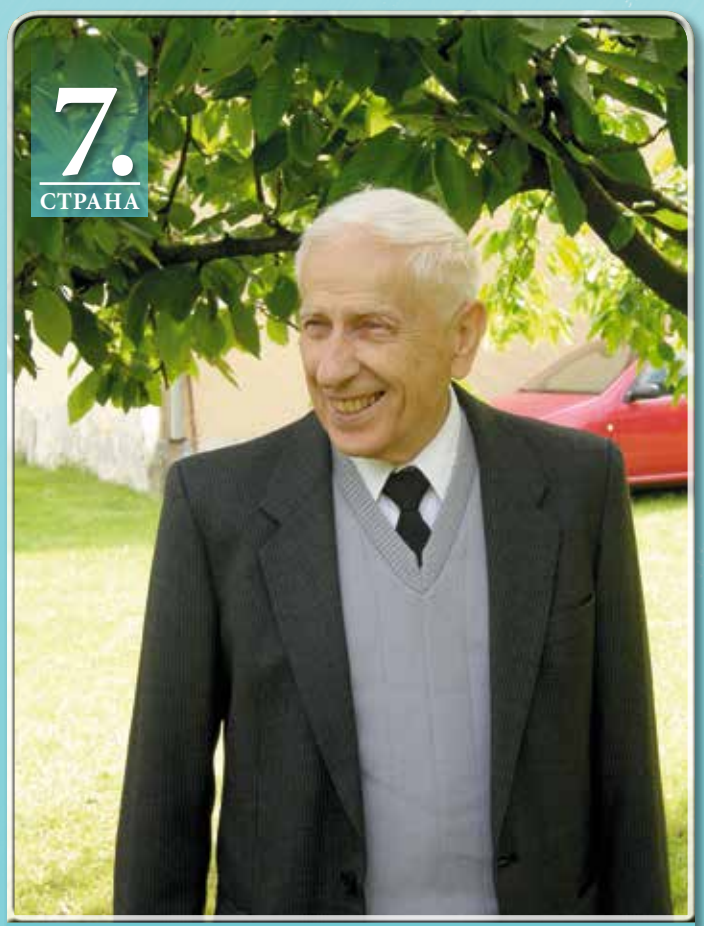

7. СТРАНА

Сахрањен Боривој Ластић

Нови камп за мале фолклораше

12. СТРАНА

ПОЛИТИКА

Становници српске престонице у сталном страху од миграната

Туку нас, повређују скалпелима, гађају каменицама

„Петнаестогодишњак је недавно 'ишаран' скалпелом по леђима, комшиница је погођена каменом у главу док је шетала пса, мене су испред трафике срушили. Насрћу, отимају новац и мобилне телефоне, сликају нас. Већина њих носи ножеве, а нико им ништа не може", каже представник Београђана који свакодневно протестују, али помоћи ниоткуд

Нису нам сметале проститутке у парку код Економског факултета, ни прва група миграната пре две године, али сада се плашимо да прођемо близу „Авган парка" како су га новајлије назвале. Овако своју исповест почињу станари београдске Карађорђеве, али и околних улица, који признају да стрепе за своју и безбедност своје деце.

– Није нам сметало то што је парк код факултета био чувен као „Пицин парк". Навикли смо на проститутке које су ту радиле, чак су више пута одбраниле станаре када су их нападали лопови и разни манијаци, па су нам временом и прирасле срцу. Није нам сметала ни прва група миграната, људи из Сирије са тешким причама. Разумели смо. Али, тренутна ситуација у „Авган парку", како су га сами крстили, просто је неподношљива – тврде станари који се сваке вечери у 18 часова окупљају на протестима.

– Петнаестогодишњак је почетком августа ишаран скалпелом по леђима, комшиница је погођена каменом у главу док је шетала пса, мене су испред трафике срушили. Насрћу, отимају новац и мобилне телефоне, сликају нас. Већина њих носи ножеве, а нико им ништа не може. Увече дежурам како би ми унука ушла безбедно у зграду, поготову од како је комшија нападнут на паркингу. Хоће ли на крају да нам уведу полицијски час? Ми ово нећемо да трпимо јер се осећамо као мањина у сопственој држави, граду и улици – прича једна од незадовољних станарки.

– Сада у парку нема ниједног Сиријца. Ово су економски мигранти, пуни су новца. Испред поште видимо колике своте подижу са банкомата. Хране се по ресторанима, а конзумирају и алкохол. Играју се фенси телефонима, а хуманитарну помоћ баце или препродају у Каменичкој улици – описује Душан, један од станара околних зграда.

Станари из Карађорђеве посебно се плаше за основце који иду у суседну ОШ „Исидора Секулић".

И док полиција и држава признају да немају решење за овај проблем, на сцену ступају национално оријентисане организације „Српски образ" и „Наши".

„Овакав развој догађаја био би у сваком смислу трагичан по српски народ и државу, који се већ даве у нагомиланим проблемима беле куге, сиромаштва, исламског екстремизма и тероризма. Ми Срби саосећамо са страдањем и патњом сваког народа, али ово питање морање да решавају земље чланице ЕУ и НАТО које су довеле до ове хуманитарне катастрофе", поручују у свом заједничком саопштењу организације „Српски образ" и „Наши", које решење виде у хитној забрани насељавања миграната у Србији.

Две организације захтевају подизање заштитних зидова око најкритичнијих места и организовање возова и аутобуса, који би мигранте превозили до границе са Хрватском, која је чланица ЕУ и надалеко позната по свом хуманизму, закључује се у саопштењу. ■

ПОЛИЦИЈА „НЕМОЋНА"

У Министарству унутрашњих послова потврђују да постоји проблем.

– У потпуности разумем станаре у Карађорђевој. Нису пријатне сцене када мигранти врше нужду по хаусторима, али држава још увек нема решење за оволики број придошлица. Недавни инциденти резултат су фрустрације и немоћи оних који су враћени са мађарске и хрватске границе – каже директор Центра за заштиту и помоћ тражиоцима азила, Радош Ђуровић.

Састанак Небојше Стефановића и Шандора Пинтера

Србија позива мађарску полицију на своје јужне границе

Србија и Мађарска разматрају јачање сарадње две државе у борби против кријумчарења миграната, а као једна од могућности су заједничке патроле мађарских и српских полицајаца на граници Србије са Македонијом и Бугарском. Како се наводи у саопштењу Министарства унутрашњих послова Србије, то су поручили потпредседник Владе Србије и министар унутрашњих послова Небојша Стефановић и његов мађарски колега Шандор Пинтер, на састанку у Хајдукову, недалеко од Суботице.

„Разговарали смо о упућивању припадника мађарске полиције на границу са Македонијом или Бугарском, у складу са проценама полиције двеју земаља, како би спречили повећање тока илегалних миграција, које може да се очекује због лошијег времена, када миграторне руте преко мора опадну и појачају се преко копна", нагласио је Стефановић.

Он је истакао значај заједничких патрола на мађарско-српској граници и подвукао да наши механизми сарадње веома добро функционишу, као и да Мађарска интензивно ради са Србијом на очувању безбедности.

„Желимо да покажемо да Република Србија ни на који начин неће толерисати шверцере ни илегалне покушаје преласка границе, било да се ради о уласку или изласку из наше земље", поручио је Стефановић. Додао је да се наставља сарадња двеју полиција у области сузбијања криминала и организованог криминала.

„Заједнички истражни тимови, два тужилаштва и две полиције ће радити на томе да ниједан криминалац не мисли да ће граница да га заштити" – нагласио је српски министар.

Министар Пинтер је истакао да је полицијска сарадња између две државе одлична. „Мађарска је предложила да пружи помоћ Србији што се тиче чувања граница, а ако буде потребно пружићемо им како полицијску, тако и правну помоћ", рекао је Пинтер и додао да ће полиције наставити да сарађују, наводи се у саопштењу.

Пинтер је поручио да ће Мађарска наставити да пружа помоћ Србији у напорима за заштиту њених граница у циљу заустављања таласа нелегалних миграната. Након разговора са Стефановићем у Хајдукову, недалеко од мађарске границе, новинарима је рекао да је Мађарска спремна да додатно помогне Србији обезбеђивањем полицијских јединица, као и информација и правних консултација у вези са напорима Србије да заштити своје границе са Македонијом и Бугарском. Поновио је да је став Мађарске да Европска унија и њене спољне границе морају бити заштићене. ■

ИНТЕРВЈУ

Проф. др Владимир Костић, председник Српске академије наука

Дневна политика је појела живот обичних људи

Академик Костић примећује да се понашање љубазних и пристојних људи у Србији све чешће коментарише изразима чуђења, да је наша матична земља постала „друштво латентног непријатељства" и да је политички говор такав да дијалог и полемика подразумевају да се противник мора „згазити"

Замољен да прокоментарише тренутно стање духа у српском друштву, председник Српске академије наука и уметности (САНУ), проф. др Владимир Костић, примећује да *глобална конфузија* није присутна само у Србији.

„Цела цивилизација у глобалној је конфузији, и то није само наша привилегија. Међутим, историјски сплет околности, политичких превара, свега што је овај народ прошао у последњих неколико деценија, заправо нас чини у тој конфузији још рањивијима, јер смо без јасних оријентира посегли за митоманијама или самопоништавањем и једноставно смо постали друштво без друштва", наводи Костић у разговору за Танјуг.

У Србији, како каже, нема јавности, а људи су „атомизирани појединци који се негде боре за основну егзистенцију на начин који им је доступан".

„Неколико пута смо констатовали да је у дужим периодима политика појела живот у Србији и да за некакве мале ствари готово да нема места", подсећа Костић, који примећује како људи с чуђењем коментаришу нечије занимање за музику, поезију, а износи и лични пример. Добио је, каже, недавно једно писмо у којем је оптужен да се бави уметношћу и науком „док кућа гори".

„Ја дубоко верујем да кућа која нема уметност и науку и треба да изгори, од ње нема велике користи", његов је одговор, јер, како каже, национална кућа о којој говоримо, кућа државе, морала би да има осећај управо за те ствари.

Помиње у прилог томе да је Черчил, према неким изворима, на почетку Другог светског рата смањивао буџете за сва министарства сем за министарство културе, а на питање зашто то ради, сам је упитао: „Па зашто се ми онда боримо?".

ПОМАЊКАЊЕ КУЛТУРЕ СЛУШАЊА

Академик Костић је уверен да негде морамо да артикулишемо самопоштовање, које смо, како каже, потпуно изгубили. Оно се креће од митоманија и потпуног негирања типа „ми смо нуле, ми смо ништа, ми смо етнички крај", што, сматра, није тачно, па до тога да научимо да слушамо оне који нам нешто говоре, што је, према његовом мишљењу, тешка дисциплина. Зато и каже да је бескрајно захвалан кад сретне човека који је у стању „да слуша оно што му говори и да види да то обрађује, без обзира да ли ће прихватити или не".

Костић наводи пример његовог пријатеља који је недавно, изненађен љубазношћу мајстора, продавца, конобара, постао опрезан и сам себе упитао „о чему се овде ради?". Одговор на то „о чему се овде ради" Костић види у чињеници да је друштво толико атомизирано, да је онај с којим разговарамо по правилу „онај други".

„Ја сам дубоко убеђен да се Србија може волети на различите начине, а да ти начини не морају бити идентични. Инсистирање на саборности оног типа које се понекад погрешно схвата је практично идеја једне књиге. Ми ту саборност морамо да дефинишемо кроз различита мишљења, кроз индивидуална прегнућа", уверен је Костић. У томе и види улогу Академије и то са два нивоа.

„Један је ниво обезбеђивања простора да људи који нису нужно истомишљеници разговарају о различитим стварима и то је САНУ у протеклих годину дана, примећено или непримећено, покушала да уради", наводи Костић.

За јесен председник САНУ најављује једну велику конференцију о култури у Србији, као облику очувања државног и националног идентитета и интегритета, али не, како објашњава, са аспекта само чувања баштине, него и актуелних уметничких вредности – како их препознајемо, како их ценимо…

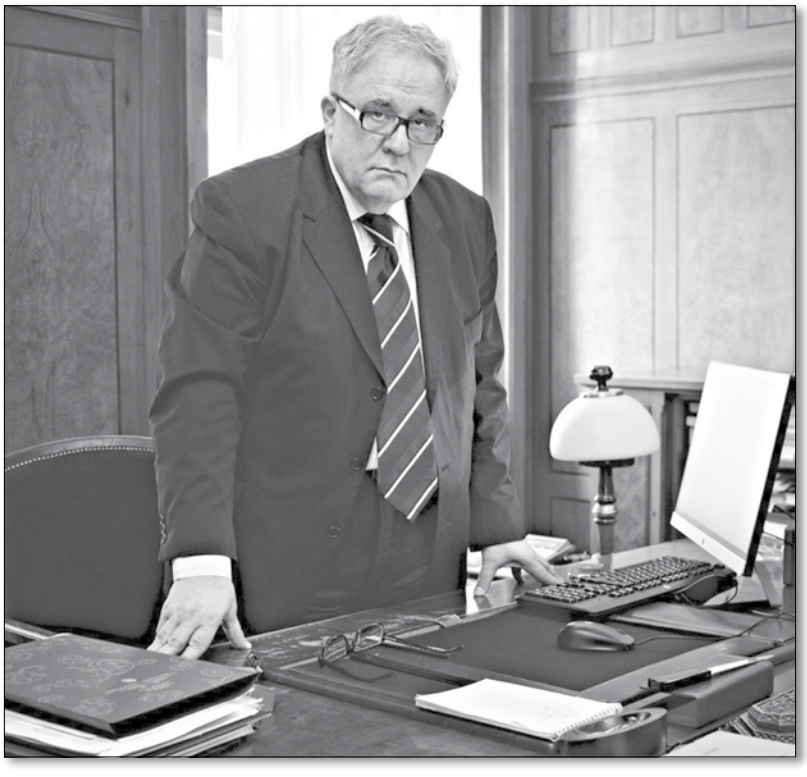

Друга линија на којој ће Академија инсистирати, наводи Костић, је линија професионалности – ово стога што, како каже, дубоко верује да је убиство једног друштва онда кад се уништи његова професионалност, било кроз партократско запошљавање или неадекватно довођење некомпетентних људи на различита места.

Зато и сматра да је у нашем друштву некомпетентност много већа опасност од корупције.

„У том смислу желим да покажемо овим младим људима да је овде и сада као што је то било овде и некада, и као што се надам да ће бити овде и сутра, могуће да се нека врста креативности успостави и у уметности и у науци", наводи Костић и објашњава да САНУ то ради тако што је увела низ циклуса предавања, али специфичних – у смислу да, рецимо доведу људе, астрономе, каквих у Београду има неколико група, „занесењака који су нам донели нешто мало истине на тацни", али за које људи не знају, или знају више у свету него овде.

„Да не говорим о генетици, где постоје људи које, такође, много више препознају тамо него овде. Направили смо нешто што се зове мастер клас, зовемо људе који су нешто урадили, Хајдина, Лојаницу, Драгослава Михајловића, који причају о томе шта су урадили, шта нису успели даураде, који су им били узори, које су им победе, који порази и зашто су остали", наводи Костић и појашњава даље:

„Јер, овај простор не сме у будућности бити простор достојанствених пензионера који ће се чудити где су нам отишла деца. Ми морамо тај простор да направимо, и то покушавамо, да будем потпуно искрен, с мање или више успеха, што се тиче САНУ", поручује Костић.

СНН

РЕТКИ ДИЈАЛОЗИ БЕЗ ПОЛИТИКЕ

Академик Костић примећује да људи заборављају да воде дијалог, бар онај конструктивни.

„То је апсолутно тачно и то на много нивоа, јер се дискурс из политике токсично излио на комуникацију вршњака, на кафанске разговоре, на разговоре међу пријатељима, у канцеларији и то је стална врста полемике".

ПОДЕЛЕ ПО СВИМ ОСНОВАМА

„Поделили смо се по партијама, поделили смо се на младе и старе, поделили смо се на Београд и провинцију, на *Звезду* и *Партизан*… И једино што радимо је да трошимо неисцрпно енергију у тим поделама, а када се погледа, ми смо сви у једном истом караказану", констатује Костић, који верује да је један од првих корака покушај да се на неким просторима, где је то могуће, заправо обезбеди могућност разговора – дијалога.

СВЕЧАНОСТИ *Прославе Преображења у Сентандреји и Десци*

Духовна светковина и смотре српског фолклора и музике

Традиционалну прославу Преображења у Сентандреји, улепшала је манифестација „Дани музике и фолклора", која је у то време приређена у овом градићу, уз учешће неколико фолклорних ансамбала из нашег региона, док су прославу у Десци свечанијом учинили полазници Музичког кампа, хористи из Зрењанина, музичари из Суботице и КУД „Банат"

На велики хришћански празник, у Преображенској цркви, односно на Тргу Тихомира Вујичића у Сентандреји, окупило се мноштво верника, како би заједно прославили славу овог храма – Преображење Господње. У јутарњим часовима одржана је света архијерејска литургија коју је служио епископ браничевски Игњатије. По обичају, на Преображење, освећено је грожђе, по чему је овај крај одувек био познат. Вечерње је одржано у 16 часова, након чега је резан колач и освештано кољиво.

Након богослужења, заиграли су млади фолклораши у порти цркве. Своје играчко и певачко умеће приказала су три фолклорна ансамбла: „Србија" из Куле, „Новак Радонић" из Мола и „Лепа Радић" из Градишке. По завршетку програма, заиграло се српско коло, а многобројни љубитељи музике прикључили су се младим фолклорашима и славили заједно са њима.

У оквиру манифестације „Дани музике и фолклора" у Сентандреји, уметничка друштва су приказала своје кореографије на Тргу цара Лазара. КУД „Лепа Радић" представио се кореографијама „Игре са Грмеча" и „Игре из Бањалучке крајине", док је КУД „Србија" приказао „Игре из Бачке" и „Игре из околине Беле Паланке". Ансамбл из Мола извео је кореографије „Игре из Мачве" и „Игре из Пчиња".

Од чланова Централног културно-уметничког друштва „Лепа Радић" из Градишке, сазнали смо да овај ансамбл своје почетке бележи 1954. године, али се као година када је основан КУД узима 1973. Друштво данас функционише са 250 чланова, који су распоређени у три секције: певачку, музичку и играчку, односно у 19 група.

„Ово је први пут да наступамо у Мађарској. Довели смо децу да виде лепоте Будимпеште, Сентандреје, а и да пренесу нашу културу и да се дружимо са нашим пријатељима из КУД-а 'Табан'", испричао је за СНН председник друштва Давор Симишић, и додао: „Нама је веома драго што смо употпунили сентандрејску славу, што смо учествовали у свему овоме."

Председник КУД-а „Србија" из Куле, Небојша Грковић, рекао је за наше новине да је друштво основано 2005. године, на Марковдан. Сама иницијатива кренула је од групе ентузијаста, тј. од садашњих чланова ансамбла. Уметничко друштво фунционише у неколико секција, највише се ради са млађим и средњим дечјим узрастом, а, такође, имају и предизвођачки и извођачки састав.

Културно-уметничко друштво „Новак Радонић" основано је 2012. године, јер до тада у Молу није било фолклорног ансамбла. Група је основана ради неговања традиције и српске фолклорне културе. Председник Управног одбора друштва, Саша Николић, успоставио је сарадњу са Далибором Мартиновом, који је данас уметнички руководилац ансамбла.

„Изузетно нам је важно да деца на тим путовањима упознају што више места, да стекну нова пријатељства. Било нам је јако лепо, Сентандреја је фасцинантно место. Драго ми је што људи овде негују своју традицију и културу. Ми смо се максимално потрудили да увеличамо овај празник и ја се надам да смо у томе били успешни", изјавио је господин Николић за СНН.

Сарадњу са овим ансамблима остварио је уметнички руководилац КУД-а „Табан", Душан Вуковић, који се у име друштва захвалио свим гостима.

„Као КУД „Табан", увек имамо прилику да склапамо нова познантсва, имамо могућности да остваримо сарадњу, и ево већ смо сада добили и позиве. Мени је драго што нам се пружа прилика да многи наши људи могу да упознају Сентандреју, нашу српску заједницу и да се тиме оживи обичај да се окупљамо."

НАДА У ДРУГАЧИЈИ СВЕТ

У својој беседи у Сентандреји, епископ браничевски Игњатије је говорио о важности симбола и обичаја:

„Као што је рекао апостол Павле, вера је ослон свега чему се надамо. Дакле, у цркви у ствари изражавамо нешто што ће се десити у будућности, нечега што није сад и овде. Света литургија изображава и повисује царство Господско, зато долазимо сви у својим свечаним оделима, дакле не у оним оделима које носимо сваки дан. Слушали сте старе када су говорили – 'Ово ми је црквено и мртвено'. Тиме изражавамо веру да ће једног дана бити другачији свет, којег очекујемо. Биће свето, а неће бити смртно, неће бити суза, неће бити неправде, неће бити свега овога што сад постоји", рекао је епископ браничевски.

ПРЕОБРАЖАЈ „ВОДЕ И ГОРЕ”

Празник Преображења Господњег посвећен је сећању на догађај Христовог преображења на гори Тавор, када он најављује своје страдање и славу. Овај празник је познат и као Летње Богојављење, јер су се и тада, како пише у Јеванђељу, отворила небеса и зачуо глас Бога Оца – „Ово је Син мој љубезни… њега послушајте”.

Исус, који се преобразио на Гори у присуству Мојсија и пророка Илије, најавио је небеску снагу нове вере и своју улогу Цара над царевима која надилази старозаветне законе и пророке.

На иконама Преображења, које се налазе на сваком иконостасу православних храмова, слика се Господ Исус Христос на Гори окружен светлошћу, са Илијом, Мојсијем и тројицом апостола који уплашени леже на земљи.

Преображење пада увек у време Госпојинског поста, па су зато посне и православне трпезе. У великом броју православних храмова, посвећеним овом празнику, износи се и благосиља нови род грожђа, које се према православном српском обичају, први пут једе на овај празник.

У народу се сматра да је Преображење дан када се последњи пут купа у рекама, јер се за овај празник везује и смена годишњих доба. Постоји веровање да се о овом празнику целокупна природа преображава па се каже – преображава се и вода и гора.

Након концерта, на Тргу цара Лазара је свирао оркестар „Село” из Мађарске, а свирку је пратила права слављеничка атмосфера.

✧

У животу Срба у Десци, Преображење Господње је одувек био један од најважнијих празника. У месном српском православном храму, 19. августа су тим поводом, у присуству верника из Деске и околине, свету литургију служили: архимандрит Стефан Стокић из Сомбора; јеромонах Јустин Стојановић, игуман и егзарх Епархије темишварске; протојерej-ставрофор Бранко Попов, парох новокнежевачки; протонамесник Павле Каплан, парох сегедински и протонамесник Светомир Миличић, парох дешчански, а преображењско богослужење су својим дивним појањем пратили чланови Хора „Свети Серафим Саровски” из Зрењанина.

Након славске проповеди, у порти светиње уследило је традиционално освећење грожђа, а потом литија и опход цркве. Дешчани и њихови гости отишли су затим на заједнички ручак.

Вечерње су служила тринаестorица свештеника Епархије будимске, Епархије банатске и Епархије темишварске. Након вечерња, у месном српском православном храму уприличен је свечани чин резања славског колача и благосиљање кољива. Кумовао је др Љубомир Јанчикин са својом породицом.

Присутним српским православним верницима из Деске и околине, као и онима који су пристигли из других насеља у Мађарској, Србији и Румунији, обратио се протојерej-ставрофор Бранко Попов, парох новокнежевачки, који је говорио о чистоти вере и ревносном живљењу на основу хришћанских начела.

Верницима се затим обратио и домаћин прославе патрона светог храма, протонамесник Светомир Миличић, парох дешчански. Он се најпре захвалио својим колегама свештеницима, Хору „Свети Серафим Саровски” из Зрењанина, а потом и организаторима прославе заштитника дешчанске светиње, куму овогодишње славе др Љубомиру Јанчикину и његовој породици. Познатом лекару и члану месне Српске самоуправе ово је било треће по реду кумство на храмовној слави у Десци.

„Бити кум на храмовној слави је увек дика и изузетно велика част, пошто то није само црквена слава. То је догађај када се окупљају сви Дешчани, и они које је судбина одвела у друге крајеве земље или света. Долазе и њихови потомци. Ово је наша традиција. Ту традицију сам и ја наследио од своје породице и ми се трудимо да сваке године достојно прославимо наше празнике. Нажалост, сваке године нас је све мање, али трудићемо се да очувамо наше обичаје како ваља и као што је ред” – рекао је за СНН др Љубомир Јанчикин, пошто је кумство за следећу годину кумство предао свом рођеном брату, Јовану Јанчикину.

После вечерња, следио је пригодни културни програм. Најпре је у музејском простору Културног, образовног и верског центра „Свети Сава” отворена изложба ручних радова Марије Фетер, мајстора народне радиности. Она је била учесник првог Кампа ручне радиности у Десци и предводила је секцију за вез.

НЕПРОЛАЗНОСТ БОЖАНСКЕ ЛЕПОТЕ

Свечану славску беседу, у оквиру свете литургије у Десци, одржао је архимандрит Стефан Стокић из Сомбора и при том истакао:

„На Гори Таворској, Господ се преобразио, обасјавши сву васељену својом светлошћу. Преображењем, Господ је изменио људску природу. На дан Преображења, ми славимо обожење људске природе, њену промену на боље и њено враћање у своје природно стање, у стање боголикости. Обновљен Спаситељевим преображењем, лик божији у човеку засијао је као сунце, а тело као светлост. Преображење нас учи смислу и вредности те непролазности божанске лепоте тела и сваке твари. Његово преображење је извор непресушне преображајне силе која преображава сваку твар и сва бића, због чега кличемо чудесном Спаситељу: преображава се твар очигледно твојим преображењем. Христе!”

Током вечери, свирали су полазници IV Музичког кампа, којима су се придружили хористи из Зрењанина, као и солисти Естер Фрањо-Вујчин и Божидар Путник.

Весеље је настављено и након њиховог наступа. Уз свирку месног оркестра „Банат” и суботичког оркестра „Невен”, певало се, играло и веселило. Преображењско славско окупљање потрајало је до ране зоре.

Прославу преображењске храмовне славе у Десци суфинансирао је и Културни и документациони центар Срба у Мађарској.

Јована Вечић
Предраг Мандић

ТРАДИЦИЈА *Свечаност на Тргу Лудовика у Будимпешти*

Четврт века спомен-обележја на Илијином бунару

Традиционалним обележавањем Светог Илије на Илијином бунару, у дворишту Природњачког музеја у Будимпешти, 21. августа су евоцирана сећања на акцију неколицине пештанских ентузијаста, предузету пре четврт века, како би ово ходочасно место добило спомен-обележје које га и данас краси

Српска самоуправа VIII кварта Будимпеште и ове године је организовала прославу Светог Илије крај бунара посвећеног овом свецу, на будимпештанском Тргу Лудовика. Обележавање празника на том месту, код Срба из мађарске престонице има дугу традицију.

Пештански Срби су још пре Велике сеобе излазили на овај извор на дан Светог пророка Илије и да обаве водоосвећивање. Ове године, датум свечаности је из техничких разлога померен, али то није умањило значај овог обичаја. Њиме је уједно обележена 25. годишњица од откривања споменика на Илијином бунару (Illés kút).

Поред бројних Срба, свечаности су присуствовали и мађарски гости, међу којима и активисти Друштва за очување споменика Будимпеште. Петер Буза, оснивач друштва, организационо је помогао да се овај јубилеј достојно обележи.

Кратко вечерње освећење колача и воде обавили су отац Зоран Остојић, парох српске православне цркве у Будимпешти, отац Љубисав Милисавић, парох помашке српске цркве и отац Кирил Татарка, свештеник у мађарској православној епархији.

– Господу приносимо молитву, присећамо се наших предака, који су овде долазили, присећамо се Господа и његовог пророка, Светог Илије, који штити и чува ово место, овај град и наше Србе – речи су оца Остојића.

Настављале су се молитвене и поздравне речи будимпештанског пароха на српском језику, које је потом отац Кирил изговарао на мађарском. Ове молитве на два језика, свечани говор и појање, духовно су сјединили српске и мађарске посетиоце, зближавајући тако и њихове културе, традицију и стварајући посебну атмосферу заједништва у поштовању овог историјског и светог места.

– Ово је изузетно значајан празник за Србе, који су долазили на бунар да обележе Илијину воду – каже Бориславе Рус, председник Српске самоуправе у Будимпешти, и додаје:

– Након доласка већег броја Срба са Арсенијем Трећим Чарнојевићем, ово место је обележено и Илијина вода постаје традиција. Поносан сам што се тај бунарчић обновио и што смо поставили плочу на српском језику у сарадњи са XII кварто м и недавно упокојеним Боривојем Ластићем, који је био један од иницијатора. Плоча је постављена и освећена 1999. године, у оквиру обележавања данашњег дана.

После духовног дела, наступио је КУД „Табан" са играма из Мачве и Ужица и оркестар Слободана Вертетића.

К. П.

ЕНТУЗИЈАЗМОМ ПРОТИВ ЗАБОРАВА

Градња споменика на Илијином бунару, код Природњачког музеја у Будимпешти, један је од највећих успеха цивилне организације за заштиту споменика у Будимпешти, на челу са Петером Бузом. Неколико одлучних истраживача је 1985. године почело да истражује некадашњу коњушницу. Међу њима је био и новинар Петер Буза, који се страствено бавио историјом Будимпеште.

Трагали су за бунаром који је 1800-тих година имао и свој импозантни надземни део.

Према историјским изворима, у близини је било ловиште краља Матије, а постоје записи да је и Марија Терезија радо пила воду из овог бунара. У Пешти су ту воду чак и продавали. Бунар је имао велики значај за пештанске Србе. Крајем XVII века, Патријарх Арсеније Чарнојевић тражио је од градских отаца да му дозволе да се овде настани. У XX веку, овом бунару се готово губи траг.

После проналаска овог места, чланови Удружења за улепшавање Будимпеште, одлучили су да поново сагради срушену зграду. Пет година је требало да се набаве средства, дозволе и материјал за градњу, како би Будимпешта поново добила овај споменик. Градња је трајала шест година, уз велику помоћ ентузијаста, међу којима се истиче и Тибор Далми. Он је, иначе, радио на пројектовању градске инфраструктуре, водио реновирање мостова и био главни инжињер приликом изградње треће линије будимпештанског метроа.

ПОМАЖУ „ТАБАН", ШКОЛУ И ЦРКВУ

Организатор прославе на „Илијиној води" била је Самоуправа Срба VIII кварта. Њен председник Јанош Сабо, са још два члана своје породице, последње две године води ову самоуправу и каже да је задовољан њиховим досадашњим активностима. Поред Светог Илије, они крајем године обележавају и Светог Николу.

– Трудимо се да помогнемо колико можемо. Ове године дали смо средства за Веронаучни камп, Фолклорни камп у Сентандреји и језички камп „Вук Караџић" – каже за СНН Јанош Сабо и додаје да имају добру сарадњу са Српском школом „Никола Тесла", и будимпештанском српском црквеном општином.

– Не помажемо само материјалним средствима, него и са две руке, када затреба, каже господин Сабо, пореклом Мађар и бивши ђак некадашње Српско-хрватске школе на Тргу ружа.

Прошле године је његова самоуправа у кварту организовала и фолклорно вече, када су наступили КУД „Табан", где је активан као играч, као и КУД-ови „Опанци" из Помаза и „Рузмарин" из Калаза.

ВЈЕЧНАЈА ПАМЈАТ

Боривој Ластић

(1930–2016)

Усред лета, док је већина људи била на одмору, стигла је тужна вест: у својој 86. години преминуо је Боривој Ластић, припадник старије генерације заслужних чланова српске заједнице, добитник Светосавске награде Самоуправе Срба у Мађарској

Боривој Ластић је рођен 20. децембра 1930. године у Десци, крај Сегедина. Био је пето рођено дете у породици јереја и народног учитеља Светозара С. Ластића и његове супруге Наталије, рођене Богдановић, из Ловре.

Родитељи су отхранили и школовали деветоро деце. Четири разреда Српске православне вероисповедне школе, Боривој је завршио у Ловри. Средњу школу је похађао у Печују где је и матурирао 1949. године, у Државној гимназији „Нађ Лајош". Летње распусте је проводио у Ловри, помажући у свим пољопривредним пословима деди Димитрију, узорном ловранском газди, коме је постао можда и најомиљенији унук.

Та привржености земљи и земљорадњи је одредила и даљу каријеру младог Боривоја. Уписује се на Аграрни универзитет у Геделеу, где 1953. стиче диплому аграрног инжењера. После дипломирања се враћа у Ловру, у дедину кућу. Прво се запошљава у државном газдинству у Сигетујфалу, да би ускоро постао општински агроном за Ловру и суседну Бечицу. На послу се упознаје с ловранском општинском службеницом Даницом Радашин, са којом се венчава 1958. Идуће године им је рођен син јединац Ђура.

У Ловри се 1960. изнова оснива пољопривредна задруга, овај пут названа „Подунавка" и ту обавља послове агронома.

У првој половини 1960-их, запошљава се у Институту за педологију и агрохемију Мађарске академије наука и започиње научну каријеру. У Будимпешту се са породицом преселио 1965. За тридесетак година рада у институту, у евиденцији МАН забележено је 97 његових научних публикација. Његова ужа истраживачка тема је била: „Накупљање и динамика минералних хранљивих елемената у житарицама". На ту тему је и одбранио 1993. своју дисертацију, којом је стекао највишу научну титулу доктора аграрних наука (Мађарске академије наука). У институту је радио све до пензионисања.

Још док је био запослен, показао је позитивну заинтересованост за друштвени живот средине у којој је живео и радио. После пензионисања, окренуо се активностима у српској заједници. Од самог оснивања квартовских српских мањинских самоуправа (1998), био је члан српске мањинске самоуправе у XII кварту Будимпеште, члан Српског клуба у Будимпешти још од раније, а 2005. је био један од оснивача Удружења „Српски форум".

Као члан квартовске мањинске самоуправе, а и приватно, залагао се за обележавање и заштиту српског споменичког наслеђа у Мађарској, за неговање успомене на истакнуте личности српске заједнице. Највише његовом заслугом, постављене су спомен-плоче на српском језику, на Илијином бунару у Пешти (1999) и на Табанском спомен-крсту (2004), а обновљени су и освећени српски споменици у будимском гробљу на Фаркашрету (2003). Његовим залагањем је 1999. јереју Светозару С. Ластићу, оснивачу српске православне црквене општине у Печују, поводом 60. годишњице оснивања постављена спомен-плоча на капелу преподобног Симеона Столпника.

Боривој Ластић је био чврсто везан за своју Ловру, па је у свом раду њој посветио посебну пажњу. Био је донатор и иницијатор постављања драгоценог мозаика са ликом Св. Николе у кружном медаљону на западној фасади црквеног торња у Ловри (2001), а на зиду храма је на његову иницијативу и његовим залагањем 1995. откривена спомен-плоча синђелу Сергију Шакраку-Нинићу, пореклом из Ловре. Недавно, 2014. је спомен-плоча допуњена уметничком бронзаном плакетом са ликом Сергија Нинића-Шакрака.

Боривој Ластић је сматрао да српска спомен-обележја треба да буду позната и призната и у мађарској средини. Учланио се у волонтерско удружење које уређује сајт „Köztérkép", на којем се објављују сви споменици широм Мађарске. На сајту се може наћи двадесетак објеката које је описао и унео Боривој Ластић. Он је написао и уредио (објављено 2006) веома занимљиву и драгоцену свеску „Истакнуте личности села Ловре и бивши ђаци српске вероисповедне школе (XIX–XX век)", у којој је приказао животописе двадесетак познатијих Ловрана из прошлог века.

Своја сећања о Ловри и породици испричао је писцу Драгомиру Дујмову, што је објављено у *Српским недељним новинама*. Његов рад је 2011. признат Светосавском наградом Самоуправе Срба у Мађарској, урученом на централној светосавској прослави.

После преране смрти свог најстаријег брата Љубомира, Боривој Ластић је као добар и неприметан организатор, много учинио за окупљање многобројне породице Ластић. У ужем, породичном кругу је знао бити и темпераментан, а у опхођењу са људима је био пријатан, умерен и увек пријатељски насмејан. Лако је успостављао контакте како унутар српске заједнице, тако и ван ње или у било ком послу који је радио. Лако је својим начином опхођења придобијао људе. Сви који су радили са њим на неком послу, волели су га и ценили. Посебно су га волела деца. Увек је проналазио начина да се дружи са децом своје браће, па и са њиховом децом. Поред тога, никада се није истицао у први план, био је скроман, повучен.

Сви смо се надали да ће се и овога пута извући и још дуго бити са нама, али тешка болест, са којом се упорно већ дужи низ година носио, показала се јача од његовог начетог организма.

Смрт Боривоја Ластића представља ненадокнадиви губитак како за ужу и ширу породицу, тако и за целокупну српску заједницу. Са одласком генерације Боривоја Ластића, српска заједница у Мађарској неће више бити таква какву смо је многи знали и волели.

Нека почива у миру на ловранском српском гробљу!

С. С.

ВРЕМЕПЛОВ

1. септембра 1945. – Скупштина Србије усвојила је Закон о административној подели Србије, чиме су успостављене аутономне покрајине Војводина и Косовско-метохијска област.

1. септембра 1961. – У Београду је почела Прва конференција шефова држава и влада несврстаних земаља, којој су присуствовали представници 25 земаља и 40 антиколонијалних и ослободилачких покрета.

1. септембра 1999. – УНХЦР је саопштио да је, од јуна, када су окончани сукоби на Косову, око 200.000 Срба и Рома напустило ту српску покрајину, а да се на Косово вратило 772.300 Албанаца избеглих током вишемесечних сукоба.

1. септембра 2000. – На предизборној конвенцији у београдском центру „Сава", пред више од 3000 грађана, лидери Демократске опозиције Србије (ДОС) потписали су документ „Уговор са Србијом" којим су се обавезали да ће, уколико дођу на власт, успоставити демократску власт у Србији.

2. септембра 1829. – Склопљен је Једренски мир између Русије и Отоманског царства, којим су се Турци обавезали да Србији врате шест нахија ослобођених у Првом српском устанку и да признају аутономију Грчке.

2. септембра 1996. – Лидери три опозиционе партије – Српског покрета обнове, Демократске странке и Грађанског савеза Србије, потписали су у Београду споразум о формирању коалиције „Заједно", која је однела победу на локалним изборима у новембру, чиме је уздрмана дотад неприкосновена власт Слободана Милошевића.

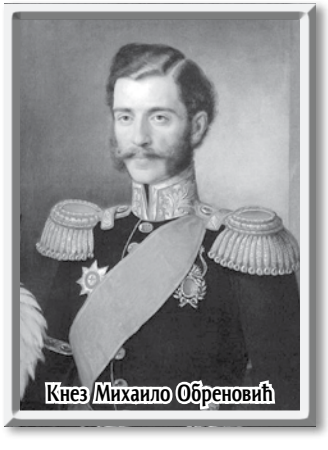

Кнез Михаило Обреновић

3. септембра 1939. – Велика Британија и Француска су објавиле рат Немачкој, чиме је почео Други светски рат.

3. септембра 1943. – Савезничке трупе су извршиле инвазију на италијанско копно у Другом светском рату.

4. септембра 1823. – Рођен је Михаило Обреновић, кнез Србије од 1839. до 1842. и од 1860. до 1868, када је убијен у Кошутњаку. Током владавине извршио је значајне реформе у државној управи и војсци, основао је Народни музеј и Народно позориште.

5. септембра 1899. – Умро је српски државник и историчар Јован Ристић, вођа десног крила Либералне странке, један од најзначајнијих српских дипломата XIX века. Успешно је водио преговоре с Турцима о ослобађању српских градова, био је представник Србије на Берлинском конгресу 1878, два пута регент и три пута премијер. Написао је „Дипломатску историју Србије 1875–1878".

6. септембра 1688. – Аустријска војска под командом баварског кнеза Максимилијана Емануела (Maximilian), уз помоћ српских добровољаца, савладала је отпор Турака и ушла у Београд. Турци су га поново заузели 1690.

6. септембра 1914. – На захтев савезника да после победе на Церу у Првом светском рату предузме офанзиву преко границе, српска војска је почела операције против Аустријанаца у Срему и источној Босни, познате као Битка на Дрини.

7. септембра 1788. – Турци су заробили, а потом убили вођу српских добровољаца у аустријско-турском рату Кочу Анђелковића, познатог као Коча капетан. По њему је борба српских добровољаца у овом рату названа – Кочина крајина.

ПУБЛИЦИСТИКА

Специјално за СНН: Стојан Бербер

Добрица Ћосић – човек за боља времена

(Миливоје Павловић, *Огледало Добрице Ћосића*, Новости, Београд, 2014)

Добрица Ћосић, писац епског замаха у српској књижевности, српски Толстој за српске читаоце, с почетка слављен, потом прогоњен од власти, на крају оспораван од „мондијалаца" из друштвеног живота, добио је још једну књигу о себи. Писао је много, створио књижевна дела од непролазне вредности, међу којима се посебно истиче река-роман „Време смрти". Оставио је запажене студије о друштвеним проблемима и збивањима и не само о двадесетом веку у којем је живео. Дневничко-мемоарске белешке су му обимне као да се ничим другим није бавио, а читав живот му је био испуњен борбом за бољег човека и достојанственије постојање: прво беше партизански борац, потом борац за ново друштво, а убрзо и један од главних опозиционара своме вођи и главном архитекти пропасти државе за коју су претходно на крилима наде згасли бројни животи. (…)

О том писцу, о Добрици Ћосићу, реч је у новој књизи књижевника, новинара и професора универзитета Миливоја Павловића, која носи поднаслов „Писац чије се стрепње остварују". Књига има шест поглавља, која нису хронолошки поређана, али својим називима упућују о чему је реч. То су: *Сведок, учесник и тумач епохе* (биографија, лична и књижевна, оцене пишчевог дела из пера књижевних делатника); *На косовском крсту* (најкраће поглавље, које казује о Ћосићевој побуни 1968. године на пленуму ЦК СКС поводом стања на Косову и Метохији, до његових неприхваћених предлога последњих година о разграничењу Срба и Албанаца); *Воштаница за пријатеље* (најобимније поглавље, а посвећено умрлим пријатељима, Антонију Исаковићу, Љубомиру Тадићу, Оскару Давичу, Михаилу Марковићу, Меши Селимовићу, Јовану Рашковићу и другима, али су ту и њихови записи о писцу); *Ћосић и Тито: од „идеолошког романтизма" до мржње и страха* (о односу Ћосића према Титу,

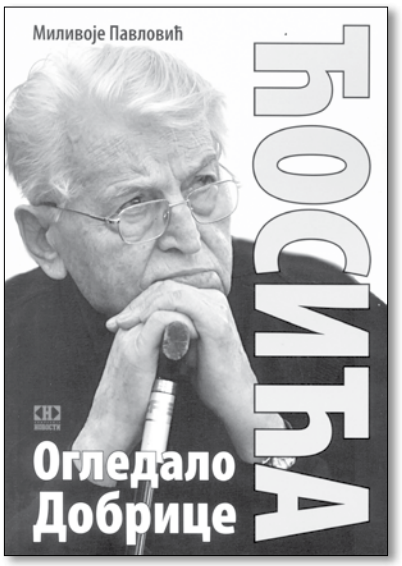

што је кретало од почетног „идеолошког романтизма", путовања са Титом на „Галебу", до разлаза после пада Александра Ранковића, парцелисања српског народа и јачања Титових диктаторских овлашћења и његовог царског понашања); *Слобода као најскупља неопходност човекової постојања* (о Ћосићевом опозиционарству, из интервјуа који је дао аутору књиге давне 1970. године, као председник Српске књижевне задруге, а који до сада нигде није објављен) и *Post mortem – „Пасторчад историје" и храст који нису могли да оборе* (о Ћосићевом односу према смрти и о реаговањима поводом његове смрти). Све то, наравно, уз библиографију пишчеву и о писцу уз бројне фотографије.

Аутор књигу завршава описом Ћосићеве сахране (умро је 18. маја 2014) и реченицом:

Ћосићевим одласком утасио се и жижак који је будно треперио над судбином Србије и српског народа у веку у коме су пропале или биле злоупотребљене толике привлачне идеје, пароле, усклици и снови.

Доносећи Ћосићева запажања о људима и догађајима, али и запажања јавних личности о Ћосићу, пре свега његових поштовалаца, као што су Мирослав Егерић, Михаило Марковић, Јован Рашковић, Момо Капор и други, Миливоје Павловић, као ревностан хроничар, не заобилази ни мишљења Ћосићевих опонената, које неки називају и „пасторчад историје" (да их овде не помињемо), а које је познати исламолог Дарко Танасковић згодно назвао „хором дежурних кевтавача".

Свако ко жели да упозна Добрицу Ћосића као писца, као човека и као јавног делатника, треба да ишчитава књигу Миливоја Павловића о овом писцу, једном од највећих које је српски народ имао, а који је сањао нека боља времена од оних у којима је живео. ■

НАПАДАН И С ЛЕВА И С ДЕСНА

Не улазећи детаљније у штиво ове књиге, у разјашњења и цитирање, нужно ми се намеће запис Миливоја Павловића из поглавља „Воштаница за пријатеље", који објашњава Ћосићев однос према својим опонентима:

„Ћосића су деценијама оштро нападали и здесна и слева, можда више здесна. Једни су критиковали његове политичке ставове (о Косову, демократији, социјализму, слободи медија и слободи уопште), други су га порицали као писца и филозофа. И кад је имао право да брани своја уверења – пуне две деценије то му није било омогућено – Добрица је веома ретко улазио у полемику с неистомишљеницима. Као „човек са даром за пријатељства", и јавни делатник радознао за друго и друкчије мишљење, био је толерантан чак и према грубим и необразложеним увидима. Умео је да пређе, осим понекад, кад би га грубо напали 'порицатељи, клеветници и незналице'".

ТЕАТАР

Гостовање Битеф театра

Кратка прича о анархисту

У Сегедину је одржан 26. Међународни позоришни фестивал „Thealter". На овој смотри театарских дружина наступао је и „Битеф театар" из Београда, са представом „Кратка прича о антихристу". Комад је настао по делу Владимира Соловјова „Три разговора", у режији Андраша Урбана.

Представа се темељи на полемичко-филозофском спису Владимира Соловјова, руског писца, песника, теолога и филозофа из 1900. године. Писац се често помиње и као Владимир Соловљев, и он излаже своје виђење апокалиптичке будућности човечанства. Урбанова режија доводи нас до духовне стварности, иако „Кратка прича о антихристу" нема везе са знаменитом дискусијом о последњим данима, четири јахача апокалипсе, Јагњету и Звери, и другим фантастичним мотивима предсказања краја историје, времена смрти и суза.

Језик драмске књижевности може се темељити у дијалогу, а Урбан свој позоришни језик темељи у телу и чулности. Уместо речи, редитељ користи сонгове, а ту је и несвакидашњи видео рад Игора Марковића.

Реализацију Урбанове замисли интимних исповести и сликовитог приказа неке врсте „црне рупе" – друштвених и актуелних проблема, везаних за лажну представу вере и злоупотребу хришћанства на бини су спровели: Марта Береш, Ана Марковић, Анико Киш, Сузана Лукић и Даша Петковић, који су имали и музичку пратњу.

На фестивалској манифестацији у Сегедину, захваљујући Удружењу „MASZK", током девет дана, на девет локација представило се 25 позоришних дружина из земље и иностранства.

П. М.

ИМЕНИК

Самоуправа Срба у Мађарској
Тел. +36 1 331 5345
Имејл: ssm@t-online.hu • Веб: www.szerb.hu

Амбасада Србије у Будимпешти
Тел. +36 1 322 9838
Имејл: budapest@serbiaemb.t-online.hu
Веб: www.budapest.mfa.gov.rs

Културни и документациони центар Срба у Мађарској
Тел. +36 1 269 0100
Имејл: kd.centar@gmail.com
Веб: www.centar.hu

Српске недељне новине
Тел. +36 30 477 8233 (секретаријат)
Имејл: snnbudimpesta@gmail.com
Веб: www.snnovine.com

Српски педагошки и методолошки центар
Тел. +36 70 434 5576
Имејл: szerbpedkp@gmail.com

Српски институт
Тел. +36 1 782 1639
Имејл: info@srpskiinstitut.hu
Веб: www. srpskiinstitut.hu

Радио програм на српском језику МТВА
Тел. +36 72 518 330
Имејл: radios@radio.hu • Веб: www.radio.hu

Српска самоуправа у Будимпешти
Тел. +36 1 269 0633 • Имејл: ssb@freemail.hu

Епархија будимска
Тел. +36 26 314 457
Имејл: ortodox.diocese@serb.t-online.hu

Музеј Епархије будимске
Тел. +36 26 312 399
Имејл: serbmus@serb.t-online.hu

Храм Св. Георгија у Будимпешти
Тел. +36 1 788 0605, +36 30 989 6139
Имејл: otaczoran@hotmail.com
Веб: www.hramsvgeorgijabudimpesta.rs

Српско позориште у Мађарској
Тел. +36 30 653 1871
Имејл: szinhaz@szerb.hu
Веб: http://szinhaz.szerb.hu

Српска школа „Никола Тесла"
Тел. +36 1 351 6550
Имејл: szerbisk@freemail.hu
Веб: http://nikola-tesla.net

Српска основна школа у Батањи
Тел. +36 68 456 006
Имејл: szerb-iskola@freemail.hu
Веб: www.szerbek-battonyan.hu

Српска основна школа у Десци
Тел. +36 70 233 3821

Српска основна школа у Ловри
Тел. +36 24 482 583

Радио Јужни ветар, FM 98.0 и 91.6
Тел. +36 20 499 5014
Имејл: radiojuzni@gmail.com
Веб: www.radioszentendre.hu

Минибусом за Србију - Terra Travel
Тел. у Будимпешти: +36 70 504 7240;
Тел. у Београду: +381 11 630 1591;
+381 64 802 6680 (0-24h)
www.terratravel.rs

БАШТИНА

Јован П. Текелија и Ракоцијев устанак (21)

Легенда зелемерске куле

Северно од Дебрецина, надомак Бесермиња, тог давно заборављеног поседа деспота Ђурђа Бранковића, на једном залуталом брдашцету уздизала се тврђава са високом кулом. Овде је, кажу, живео негда удовац Василије, богати српски трговац, са својом ћерком јединицом Марицом

Лежећи у мраку, док је напољу тихо падао снег, пред њим се гомилаху крваве сцене и јављаше му се лица оних које је својом сабљом сасекао. Изненади га горак укус у устима. Опсова матер керску и пљуну у таму. Но, горчина пелина остаде иста. Тек тада одломи парченце хлеба и поче лагано да га жваће. Учини му се сладак, као да је медом премазан. Никад раније није јео овако укусан хлеб. Грло му завапи за вином. Дохвати се чутуре и потегну. Суво, црно вино му утоли жеђ. Сав се разнежи. А тај осећај беше редак гост у његовој души. Недуго потом, обли га зној, а у стомаку осети бол, жгаравицу и мучнину. Прекрсти се и измоли Оченаш. Прво, онако, набрзака и овлаш. Мучнина не престаде. Потом се поново помоли, али сада већ полагано, посебно наглашавајући сваку изговорену реч. И би му лакше. Обузе га неко непознато блаженство. Те ноћи је по први пут, откако је доведен у Мункачево, мирним сном заспао.

Галанфи једнога дана наче занимљиву причу о рушевинама негдашњег утврђења у Зелемеру, одакле је и сам био родом. Још у турско доба, северно од Дебрецина, надомак Бесермиња, тог давно заборављеног поседа деспота Ђурђа Бранковића, на једном залуталом брдашцету уздизала се тврђава са високом кулом. Овде је, кажу, живео негда удовац Василије, богати српски трговац, са својом ћерком јединицом Марицом која беше надалеко чувена лепотица. Где би њена нога земљу дотицала ту би љиљани сами ницали. О њеној красоти испеване су многе песме. Да би се уверио у истинитост ових стихова, српски буљубаша Данило, дугогодишњи пријатељ Маричиног оца, одлучи да пође у Зелемер, (Срби би рекли у Желемир). Заповедника мартолоса опчини несвакидашња Маричина красота. Једног

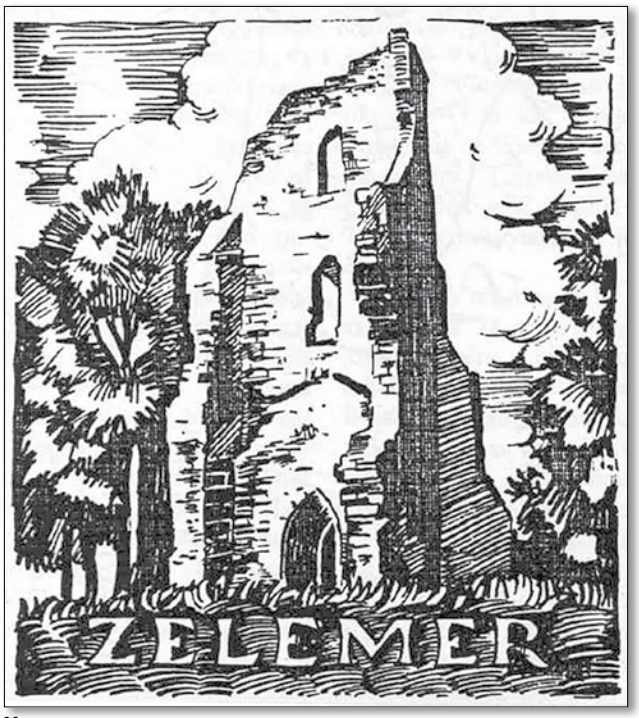

Цртеж зелемерске куле

јесењег предвечерја, она се попе на високу кулу и запева себи најдражу љубавну песму. Отац јој тада беше на путу и Данило искористи прилику да јој се приближи, изрази јој љубав и понуди венчање. Затечена тиме и сва уплашена, одби Данила говорећи да је већ испрошена. Четовођа се накостреши и махнит од пожуде зграби је решен да јој на силу окаља част. Марица се очајнички бранила, али силник беше неумољив. Замало успе да је обори и повуче пода се. Марица тад, немајући куд, а одлучна да по сваку цену сачува своју чистоту, баци се у бездан и при том са собом повуче и седокосог Данила. Она паде на зашиљено коље које беше постављено дуж дубоког јарка подно бедема. Тврди колац јој прободе утробу и груди. Насртљиви Данило је био срећнији, само је ногу био поломио.

Недуго потом, стари Василије се у друштву Маричиног заручника врати кући. Чим угледа Маричино бездушно тело, замало да га удари кап. Слуге од грања начинише носила и Марицу унесоше у свечану одају. Избезумљен од бола, Василије нареди да се зашиљи дугачак храстов колац. Данила зграбише, па онако голог полагано га набише на колац. Језиви урлик се разлегао по целој дебрецинској пустари. (…)

Драгомир Дујмов

ЖИВОТНИ СТИЛ

Психолошко саветовалиште

Опседнутост Фејсбуком повећава незадовољство сопственим животом

Околности не можемо да променимо, али много тога зависи од нас. Тајна је у квалитетним односима са пријатељима, породицом и околином. Није занемарљив ни утицај друштвених мрежа

Чудно је како је мало потребно да будемо срећни и још чудније како нам често баш то мало недостаје – чувена је мисао Иве Андрића, са којом ће се сложити многи. Да се то мало што нам фали заправо налази у нама и нашем начину размишљања, веровао је Марко Аурелије. Али, са њим се већ не слажемо одговарајући му да бисмо ми лако били срећни кад би околности биле другачије.

Да околности јесу важне, али не и пресудне говори последњи Светски извештај о срећи у коме се на првом месту, по ко зна који пут, налази Данска, иако није ни у првих десет држава кад је реч о бруто домаћем производу (БДП). Костарика, Порторико, Мексико и Чиле пласирали су се на листи срећних држава знатно боље од Јапана, који је тек на 53. месту. Србија је у златној средини, на 86. месту, док су иза ње богатији Португал и Мађарска. Узимани су у обзир објективни подаци, попут БДП-а, очекиваног животног века, слободе појединца да живи како жели, опажен степен корупције, али и лична оцена испитаника о задовољству животом.

Очигледно је и способност за срећу таленат, па некима ова дисциплина иде мало боље. Они знају да је срећа ствар избора, одлуке и перцепције. Не обазиру се на оно што им недостаје, већ цене оно што имају. Не размишљају о категоријама „шта би било кад би било", већ хватају тренутак. Знају да околности не можемо променити, али можемо, уз мало труда, сопствени начин размишљања, понашања, навике.

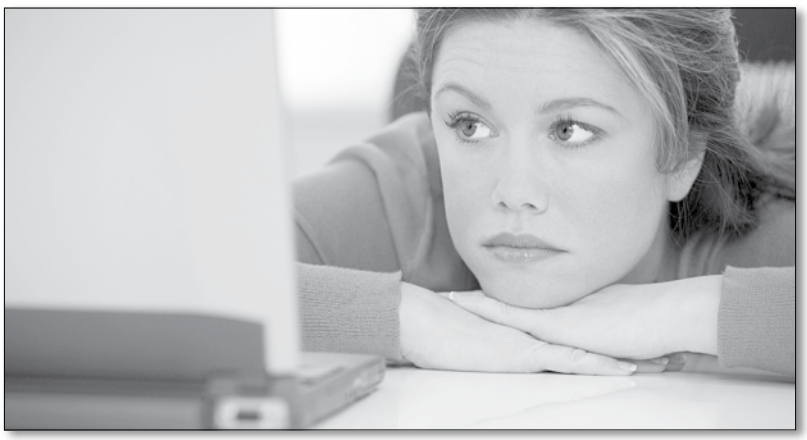

Савети модерних гуруа

Луиза Хеј и други „тренери за живот", упозоравају да су склоност ка савршенству, поређење са другима, заглављеност у прошлости, дружење са енергетским вампирима, фокусираност на негативне детаље, препреке на путу ка срећнијем животу.

Ако вам је од савета тренера за живот дража реч науке, ево њеног суда. Истраживање Светске здравствене организације из 2010. године показује да је депресија вероватнија у богатијим земљама. Аутори студије претпостављају да део одговора лежи у већој социјалној неједнакости у тим земљама, али други истраживачи повезују трку за новцем и материјалним богатствима са жељом да попунимо унутрашње незадовољство које остаје колико год пара стекли.

На наше задовољство позитивно утиче чињеница да се осећамо цењено на послу. Научници са Харварда, с друге стране, истичу да склоност ка маштању узрокује незадовољство животом, јер пропуштамо да „ухватимо" тренутак. Њихове колеге са Универзитета у Флориди додају да је пут до незадовољства поплочан претераним анализирањем сопствених одлука.

Није занемарљив ни утицај друштвених мрежа, па тако, што људи више „висе" на Фејсбуку, то су незадовољнији својим животом, порука је студије Универзитета у Мичигену. Друштвене мреже појачавају осећај усамљености и незадовољства, подстичу да се поредимо са другима, буде завист, љубомору, сумњичавост у партнера.

И на крају, оно што смо сви слутили, а вишедеценијско истраживање научника са Харварда потврдило – кључ доброг живота није у новцу, аутомобилима и дијамантима. Тајна се крије ту, надомак свих нас, а реч је о успостављању квалитетних односа са пријатељима, породицом и другим људима. ■

ЛИТЕРАТУРА

Драган Јаковљевић

СВИТАЦ И ДРУГЕ ПРИЧЕ

ПРИЧА О СВИЦУ

Било је тешко оних година, када је лепота ишчезла. Студен, вихори, дани од измаглице… Много сам пута пожелео да одустанем и кренем натраг, ка зрну прапочетка, скрајнутом од погледа и измакнутом сећањима, које стрпљиво чека и вазда свија уточиште одбеглом господару.

Али, тих ми је година, каткад, на длан слетао увек исти свитац. Певушио је песму саткану од мојих понора и висина, од мноштва пригушених уздаха и ретких осмеха. Пред поноћ ми је јављао како небо одбацује оне без рана и како се некада добија чак и ако се учини да се губици нижу. Свако моје посрнуће, било је праћено свичевим шапатом утехе. Успех би био непоуздан учитељ, када бисмо се животу учили само на његовим крилима, говорио је свитац.

„Знам, тешко је, али… Не заборави да су сваки твој болни пад, свако тетурање, устајање и нови почеци, имали оправдање у нечему важном. Упамтиш ли то, сазнаћеш да случајности нема и да ништа није било узалуд. Дорашћеш својој светлости", рекао ми је једном, на крају своје песме и прошаптао како мисли да је време да оде.

Затим је, не палећи своју ноћну светиљку, залепршао крилима и одлетео према реци, која је те ноћи била сва од Месечеве срме. Лепша него икада раније.

✧

НЕСВОДЉИВО

Има самообмана које ненадано, наизглед непризване, провире између тананих нити човекове подсвести и од тајанствених, једва видљивих и безобличних гостију, прерасту у његову страст. У невреме своде несводљиво и не маре што остатке рачуна подвлаче земаљском цртом, подложном сваком губитку.

Ако већ морам, преко те линије не желим смеран, нити бих могао да са оне, друге стране, овом чудесном свету махнем руком скрушеног бића.

Не очекуј да ћу постојати ако не живим, нити да ћу знати, не будем ли сањао.

✧

ВРЕМЕ ПРОВЕРА

Уплови, тако, и укотви се у наше животе, време великог спремања и провера јесмо ли и колико корисни свету који нас је створио; која су од многобројних врата испред нас забрављена, која притворена, која напола отворена и има ли оних на која би се и без куцања могло ући. Иза неких нас, свакако, чека срећа.

Али, како дознати која су то врата, када се човек читавог свог живота не бави ничим другим до ослушкивањем, посматрањем и припремањем да са што мање ризика, напора и покушаја, пронађе и отвори управо њих? Она која је узалуд отварао, брзо затвара или немарно пушта да се њима поиграва ваздух који је удисао. Онда хита следећим, са истом оном надом, која га носи и не посустаје док и он земљом хода.

А, срећа као срећа. Смеје се и игра, каткад за лећима, катакад пред очима својих поданика, ретко откривајући све своје драži у тренуцима у којима је силно жељена и ишчекивана. Увлачи се у човеков живот неопажено, тајним путањама, а своје присуство обзнањује тамо где јој се намање надају: крај врата случајно отворених, ко зна због чега и ко зна када.

✧

ВРАТИТИ СЕ БОЉИ

Не би ли било боље на овај свет доћи зрео, па живот живети уназад? У детињство се вратити очишћен, са спремношћу да се тамо, где све настаје, стане без бојазни и слутње, без лоших дела и погубних навика, крупних обмана и ситних заваравања, без незнања сатканог од самопоуздања. Вратити се без кукавичлука, којим се штитимо од искушења, и без пријатеља који су уз нас само када смо у праву, једном, када се из далека огласе свечане трубе. Напустити ову, од блата срама искаљану љуштуру и тако смањен допузати до парапочетка, а онда поново, из неке зачаране шуме, у свет кренути стар, сумњиво мудар и по навици хвалисав, али са спасоносном потребом да се у нови дан улази широм отворених дланова, окренутих ка небу. Сваки од дана нанизаних на ниску која се полако троши, умеће да у томе препозна своју шансу – да буде лепши од свих, као да је он наш дужник и као да на земљу није крочио први. ■

Размишљања наших гимназијалаца

Да ли је у ћутању сигурност?

Девиза главног јунака Андрићеве приповетке „Мост на Жепи" била је да је у ћутању сигурност. Ученици Српске гимназије „Никола Тесла" у Будимпешти добили су задатак да напишу своје мишљење о овој девизи, коју је често заступао и Иво Андрић

Свака реч мора бити пажљиво изговорена, мора се обратити пажња на њу. Али у сваком случају, ти можеш задржати за себе своју мисао, реч, реченицу.

У многим ситуацијама сам сигурна у оно што мислим, али ипак не желим то да кажем, из простог разлога зато што се већина њих не слаже са мојом мишљу. И увек радим погрешне ствари. Прво саслушам туђу мисао која се не слаже са мојом и сложим се као и увек са другима. (…)

Данас свако може да каже шта жели, без имало срамоте. Само паметни ћуте! И на крају испаштају! (…) Моје мишљење је да данас треба да искажеш своје мишљење и да не треба да те буде срамота. У једном случају се слажем са реченицом „у ћутању је сигурност". У самој приповеци се слажем са везировом реченицом.

Ана Поповић

✧

Реченица „у ћутању је сигурност" нам говори пуно тога. Понекад је боље ћутати, јер можемо нешто рећи криво или учинити нешто криво, па нам после може бити жао. Човек не треба да ћути ако мисли да је у праву или ако жели да каже своје мишљење о нечему. Мислим да у животу пуно пута користимо управо ову реченицу. Јако је ружно кад нека млада особа безобразно одговара старијој особи или се свађа са њом. Без обзира, био тај човек или жена у праву или не. У овом случају мислим да је боље ћутати.

Но, понекад има и другачијих примера. Могу вам написати и пример из мог живота. Ја сам из града у којем већинско становништво чине Хрвати, и тамо сви знају да сам ја Србин, православац. Ко год да ме је питао шта сам по националности, увек сам поносно рекао да сам Србин, и због тог мог поноса никад нисам имао проблема са њима.

У овом случају се не слажем са реченицом „у ћутању је сигурност".

Алекса Азап

✧

Најважнија ствар у животу су наши снови. Како би остварили наше снове, веома је битна сигурност. Сви ми имамо нешто што бисмо желели да остваримо стварно или нестварно. Мој сан је одувек био да одем у прелепу Аустралију, али никад не причам о томе. Нико не зна за овај мој сан. Ником не причам о томе. Разлог је тај, јер сам мишљења да је најбоље да све то држим у себи. (…) „У ћутању је сигурност", јер је ћутање исправна ствар. Ћутање је злато.

Хана Фаркаш

ИНФО СЕРВИС

Завод за културу Војводине расписује

КОНКУРС ЗА КЊИЖЕВНУ НАГРАДУ „МИЛИЦА СТОЈАДИНОВИЋ СРПКИЊА"

Награда је установљена као јавно признање песникињи, за књигу поезије објављену на српском језику, између два Књижевна сусрета „Милици у походе", односно од 1. новембра 2015. до 1. октобра 2016. године.

Конкурс је отворен до 1. октобра 2016. године. Заинтересовани достављају пет примерака књиге на адресу: Завод за културу Војводине, 21000 Нови Сад, Војводе Путника 2, с назнаком „За Књижевни конкурс МСС".

Примерци достављених књига не враћају се аутору, односно предлагачу. Уз књиге, неопходно је доставити кратку биографију аутора.

Одлуку о награђеној збирци и лауреаткињи доноси петочлани жири награде „Милица Стојадиновић Српкиња", а награда се састоји од новчаног дела, промоције у Заводу за културу Војводине у оквиру манифестације „Милици у походе" у текућој години, као и објављивања нове збирке награђене ауторке у издању Завода за културу Војводине у Едицији „Милици у походе" за наредну истоимену манифестацију.

АЈВАРИЈАДА У ДЕСЦИ

10. септембар 2016.

Центар за рекреацију

10:00 – Отварање фестивала топовском паљбом
10:00 – 12:30 – Такмичење у кувању ајвара
13:00 – 15:00 – Такмичење у љуштењу паприке
15:00 – Дефиле фолклораша
16:00 – Отварање Месеца српске културе у Мађарској
Фолклорни програм – Фолк фест; објављивање резултата такмичења
21:00 – Концерт Трубачког оркестра Божидара Младеновића

Понуда у склопу манифестације: гастрономски специјалитети, балканска трпеза, домаћа кафа, гастрономска ризница Грка и Бугара, балканска вина, улица домаћих заната, радионица удружења уметника „Круг", иконописање, књиговезница, мажење животиња, игралиште од сламе, играоница народних дечјих игара…

Улаз је бесплатан!

КОНКУРС ЗА КРАТКУ ПРИЧУ

НА ТЕМЕ „СЛОБОДА" И „ЈУЧЕ И СУТРА"

Српски народни форум расписује први конкурс за кратку причу на теме: „Слобода" и „Јуче и сутра". Слобода као стање или недостатак, простор самоостварења. Слобода која се жели, осваја, губи и тражи. Ослобађање духа, ума и тела. Слободне љубави и љубави без слободе. Људске слободе и права. Лишеност слободе, заточеништво. Друштва без слобода и борба за њих. Јучерашњица и сутрашњица као терети и нови хоризонти; идеал и стигма.

Приче могу бити било којег жанра, с обзиром да наше теме остављају приличан спектар могућности.

Три најбоље приче биће награђене комплетом књига, а све остале које уђу у шири избор биће током пролећа 2017. штампане у заједничкој збирци, те ће парцијално бити и објављиване на нашем порталу.

Конкурс је отворен до 1. новембра, а резултати ће бити објављени до 10. децембра 2016. године.

Приче треба да буду написане на српском језику и писму, не дуже од 8000 карактера (до 3 куцане стране), откуцане у Word документу, Times New Roman фонтом, форматом 12 (уз обавезно коришћење слова Ћ, Ђ, Љ, Њ, Ш).

Приче шаљите на имејл адресу: snf@europe.com

Уз причу доставите и биографске и контакт податке.

Један аутор може послати до три приче.

Зоран Којић,
главни уредник и генерални секретар СНФ-а

Храм Св. Георгија у Будимпешти

РАСПОРЕД БОГОСЛУЖЕЊА ЗА СЕПТЕМБАР 2016.

04. 09. Св. Литургија – у 10.00 ч.
10. 09. Вечерње – у 18.00 ч.
11. 09. Св. Литургија – у 10.00 ч. (Усековање)
17. 09. Вечерње – у 18.00 ч.
18. 09. Св. Литургија – у 10.00 ч.
20. 09. Вечерње – у 18.00 ч.
24. 09. Вечерње – у 18.00 ч.
25. 09. Св. Литургија – у 10.00 ч.
26. 09. Вечерње – у 18.00 ч.
27. 09. Св. Литургија – у 10.00 ч. (Крстовдан)

Јутрење се служи сваког дана у 7.30 ч.

За све информације тел. +36 30 989 6139, или путем сајта: www.hramsvgeorgijabudimpesta.rs
Протонамесник Зоран Остојић, парох

Информације за рубрику „Инфо" шаљите на адресу: info.snnovine@freemail.hu Телефон: +36 30 273 3399

СРПСКЕ НАРОДНЕ НОВИНЕ

СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ – Лист Срба у Мађарској ✧ *Издавач:* Канцеларија Самоуправе Срба у Мађарској ✧ *За издавача:* **др Јадранка Гергев** ✧ *Главни и одговорни уредник:* **др Драган Јаковљевић** ✧ *Фотореопортер:* **Иван Јакшић** ✧ *Седиште редакције:* Nagymező u. 49, 1065 Budapest ✧ *Поштанска адреса:* Szerb Országos Önkormányzat Hivatala, Szerb Hetilap, Falk Miksa u. 3, 1055 Budapest ✧ *Имејл уреднишшва:* **snnbudimpesta@gmail.com** ✧ Web: www.snnovine.com ✧ *Графички прелом листа:* Кароль Сабо ✧ *За штампарију Alfa Press Design Kft:* Ференц Ибош ✧ Текстуалне прилоге и фотографије примамо искључиво у електронској форми. Уредништво задржава право лекторске обраде и скраћивања текстова у складу са расположивим новинским простором. ✧ СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ су 2013. године награђене угледним друштвеним признањем – ВЕЛИКОМ ПЛАКЕТОМ УДРУЖЕЊА КЊИЖЕВНИКА СРБИЈЕ, за објективно и правовремено информисање, неговање српског језика и ћирилице и јачање веза српске заједнице у Мађарској са матичном државом Србијом и Удружењем књижевника Србије. ✧ HU ISSN 2061–0238

САЛИЦАМЕСТА *Дечји фолклорни камп у Сентандреји*

Летња школа српског фолклора и на северу Мађарске

Током седмодневног боравка у кампу КУД-а „Табан", подмладак овог друштва и остали заинтересовани малишани, учили су основне кораке српских народних игара или надограђивали раније стечено играчко умеће

У кампу „Пап Сигет" у Сентандреји, одржан је дечји фолклорни камп, а организовало га је Српско културно-уметничко друштво „Табан". Деца узраста од 7 до 12 година, са својим васпитачима и учитељима плеса, провела су недељу дана испуњену игром и разноврсним програмима.

Идеја о кампу родила се још пре пет година, када је руководилац групе нижег узраста КУД-а „Табан", учитељица Анита Накић-Вуковић, желела да се организује капм за мању децу, како би деца учила нове игре и песме, али и лепо се дружила.

„Желели смо да неко други држи пробе. Ми смо целе године са овом децом, зато смо помислили, да би било узбудљивије да пробе држи неко ко им није толико познат. Први задатак нам је био да нађемо такве инструкторе. Трудили смо се да изаберемо некога из матице. Имамо много пријатеља, који нам радо излазе у сусрет. Далибора Мартинова и Мирослава Силашког смо одабрали међу многим кандидатима. Њих добро познајемо, а знали смо да осим плеса, учествују и у другим креативним радионицама и спортским активностима."

Деца су свакога дана имала јутарњу гимнастику. Током дана су држане две пробе од сат и по времена. Деца су учила српске игре уз помоћ учитеља Далибора Мартинова, уметничког руководиоца КУД-а „Лоле" из Петровог села и КУД-а „Новак Радонић" из Мола, док су песмице савладавали са руководиоцем музичке секције у ансамблу „Ђидо", Мирославом Силашким. У слободно време организовани су различити програми, које је осмислила учитељица Анита Накић-Вуковић, уз помоћ свог супруга, руководиоца КУД-а „Табан", Душана Вуковића и чланова ансамбла – Софије Каплан и Јоване Вечић.

По лепом и сунчаном времену деца су се играла у кампу „Пап Сигет", организован је излет у Сентандреју и на Пилишке планине, а преостало време малишани су користили за цртање, пинг-понг и бадминтон. Деца су имала прилику да своје доживљаје са кампа нацртају на мајцама, да су се сви учесници кампа потписали за успомену. Током кампа малишани су били подељени у три групе, које су се такмичиле једна против друге у разним играма и вештинама.

„Трудили смо се да деца прихвате и толеришу једни друге. Деци овог узраста теже је да схвате да не могу увек да победе, јер свако жели да победи, али треба да науче да то није увек могуће. Јако је битно да се деца добро осећају. Ако са кампа оду пуни доживљаја и желе да се врате следеће године, то је за нас велики успех", каже госпођа Вуковић.

Према речима организатора остварено је оно што је замишљено. Деца су научила шеснаест игара и постављене су две кореографије. Песме које су савладали током проба певали су непрекидно, на излету, на базену, док су цртали, чак и кад су се спремали за спавање.

„Ова деца су посебна! Након сат и по времена пробе чак и одраслима постане досадно, али њима никада није било доста. То се видело и по резултатима. Деца су успела да усвоје оне најосновније ствари", испричао је Мирослав Силашки, и додао:

„Иако уче 'прва слова' у фолклору, успели су да савладају основе, многе ствари су научили. Ова децу су ме одушевила, зраче позитивном енергијом, коректни су, схватили су озбиљно свој задатак."

Далибор Мартинов има искуства у раду са децом у фолклору и програм је ускладио са узрастом и фолклорним знањем полазника. Поучен искуством, знао је шта ће деци бити занимљиво.

„Баш сам се радовао томе да деца, коју немам прилике често да видим, науче нешто од мене, али учио сам и ја од њих. Урадили смо шеснаест игара за пет дана. То је јак темпо, али су деца дала све од себе. Када радим са децом овог узраста највише треба да пазим на њихове емоције и да успоставим другачији однос него са одраслима.", изјавио је уметнички руководилац Далибор Мартинов.

Иако деца нису била истог узраста, по речима музичког руководиоца, Мирослава Силашког, деца су вредно радила. На крају недеље савладала су песме и игре као што су: „Врапчићу", „Палеграј", „Чизме моје", „Велико бачко коло", „Рукавице с' прстима" и многе друге.

Ј. В.

СЛОБОДА КРЕИРАЊА САДРЖАЈА

Организатор дечјег фолклорног кампа, Анита Накић-Вуковић, изјавила је за СНН да су деца сама бирала у ком ће програму учествовати, односно, шта желе да раде. Било је, каже, више идеја и игара него што се може остварити за недељу дана.

„Ништа не треба да буде обавезно. Деци овог узраста треба приступити врло отворено и нежно. У задатак или игру треба их укључити тако да имају осећај да су их сама осмислила. Наш задатак је само да пазимо да се правила игре испоштују, али све остало треба да раде они", изјавила је инструкторка „Малог Табана".

ЗАВРШНИЦА УЗ СЛАВЉЕ И НАГРАДЕ

Камп је завршен слављем, на којем су учесници пекли сланину на ватри и заједно певали. Последње вечери подељене су награде за такмичаре и уручене дипломе свим учесницима. Жеља организатора је да деца следеће године, поред српских игара, вежбају и српски језик. Планирано је да се упуте позиви деци из разних делова матице, де се друже са овдашњим малишанима, вежбају српски језик и склапају нова пријатељства.